

POSTANOWIENIE

Dnia 21 marca 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Antoni Górski (przewodniczący)

SSN Dariusz Dończyk

SSN Anna Owczarek (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa Gminy Miasto S.
przeciwko H. K.
o zapłatę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 21 marca 2013 r.,
zażalenia pozwanego
na postanowienie Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 22 listopada 2012 r.,

- 1) oddala zażalenie w części zaskarżającej postanowienie o odrzuceniu skargi kasacyjnej,**
- 2) odrzuca zażalenie w części zaskarżającej postanowienie o oddaleniu wniosku o przywrócenie terminu do wniesienia skargi kasacyjnej,**
- 3) nie obciąża H. K. kosztami zastępstwa procesowego Gminy Miasta S. w postępowaniu zażaleniowym.**

Uzasadnienie

Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 1 marca 2012 r. zmienił wyrok Sądu Okręgowego w S. z dnia 30 listopada 2011 r. w ten sposób, że zasądził na rzecz powódki od pozwanego kwotę 137.506,05 zł wraz z ustawowymi odsetkami, oddalił powództwo w pozostałym zakresie i zasądził od pozwanego na rzecz powódki koszty postępowania, w pozostałej części apelację powódki oddalił i zasądził od pozwanego na rzecz powódki zwrot kosztów postępowania apelacyjnego.

Pozwany H. K., zastąpiony przez radcę prawnego, w dniu 18 września 2012 r. wniósł o przywrócenie terminu do złożenia skargi kasacyjnej. Pozwany podniósł, że uchybił terminowi do wniesienia skargi kasacyjnej nie ze swojej winy, gdyż wpływ na to miał jego zły stan zdrowia i poważne zaburzenia pamięci, będące następstwem zawałów, z których ostatni miał miejsce w 2009 r. oraz śpiączki. Do chwili obecnej miewa zaniki pamięci, nie pamięta o pewnych zdarzeniach, sytuacjach, które miały miejsce, o rzeczach, które ma zrobić. Jak twierdził we wtorek 11 września 2012 r., przeglądając dokumenty medyczne przed kolejną wizytą lekarską, natknął się na kserokopię wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 1 marca 2012 r., sygn. akt I ACa .../12. Pozwany przypomniał sobie, że otrzymał go od swojego pełnomocnika ale nie pamiętał kiedy. H. K. wnioskował o przeprowadzenie przed Sądem Apelacyjnym dowodów z zeznań świadków na okoliczność swojego stanu zdrowia, przebycia śpiączki oraz na występowania do chwili obecnej zaburzeń, zaników pamięci. Pozwany dołączył także zaświadczenie lekarskie z dnia 12 września 2012 r., orzeczenie lekarza orzecznika ZUS z dnia 6 sierpnia 2012 r., kartę informacyjną Akademii Medycznej z dnia 11 września 2009 r. oraz orzeczenie Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w S. z dnia 23 lipca 2009 r.

Sąd Apelacyjny postanowieniem z dnia 22 listopada 2012 r. oddalił wniosek pozwanego o przywrócenie terminu i odrzucił wniesioną przez niego skargę kasacyjną.

Sąd Apelacyjny podkreślił, że przywrócenie terminu do dokonania czynności procesowej może nastąpić jedynie wówczas gdy uchybienie terminowi nastąpiło z przyczyn przez stronę niezawinionych, zaś brak winy w niedokonaniu w terminie

czynności procesowej ma miejsce wtedy, gdy wystąpiły przeszkody niezależne od strony. Brak winy w uchybieniu terminu powinien być oceniany z uwzględnieniem wszystkich okoliczności konkretnej sprawy, w sposób odpowiadający obiektywnemu miernikowi staranności, jakiej można wymagać od strony dbającej należycie o swoje interesy, który nie jest zachowany nawet przy lekkim niedbalstwie. Istotne jest też, czy strona podjęła jakiegokolwiek działania mające na celu zabezpieczenie się w dotrzymaniu terminu. Sąd Odwoławczy nie kwestionował ogólnie złego stanu zdrowia pozwanego, przyjął jednak, że nie uprawdopodobnił on aby w okresie od dnia 1 marca 2012 r. do 17 września 2012 r. nastąpiło pogorszenie, bądź wystąpiły u niego faktycznie zaniki czy zaburzenia pamięci. Sąd zwrócił przy tym uwagę, że pozwany prawidłowo funkcjonował w trakcie procesu, mimo choroby był zatrudniony, a z dokumentacji lekarskiej nie wynika by był niezdolny do samodzielnej egzystencji. Od pozwanego, jako osoby w świetle materiału zebranego w sprawie charakteryzującej się ponadprzeciętną przezornością, świadomego kłopotów z pamięcią już od 2009 r., zawiadomionego przez pełnomocnika o wydanym w dniu 1 marca 2012 r. niekorzystnym wyroku, należy wymagać, aby zabezpieczył własne interesy, np. poprzez pozostawienie kserokopii wyroku w widocznym miejscu czy choćby przekazanie informacji bliskim. Skoro tego nie zrobił i nie poczynił żadnych działań będących w zakresie jego możliwości, mających na celu zabezpieczenie dotrzymania terminu, należy przyjąć zawinienie. Złożenie skargi kasacyjnej nastąpiło zatem z opóźnieniem.

Pozwany wniósł zażalenie na postanowienie w całości, dochodząc jego uchylenia oraz zasądzenia od powódki kosztów postępowania. Skarżący zarzucił błędną ocenę Sądu w zakresie oceny winy w niedotrzymaniu terminu. Wskazał nadto, że wbrew twierdzeniom Sądu Apelacyjnego nie twierdził, że w okresie od marca do września 2012 r. jego stan się pogorszył, tylko iż od 2009 r. do chwili obecnej ma zaburzenia pamięci. Pozwany podkreślił, że Sąd Apelacyjny w sposób niedopuszczalny nie uwzględnił jego wniosków dowodowych z góry zakładając, że córka i żona będą zeznawały na korzyść pozwanego i nie będą wiarygodne. Za nieprawidłowe uznał stanowisko Sądu co do aktywności w trakcie procesu gdyż sprzeciw od nakazu zapłaty przygotował adwokat, a on go jedynie podpisał. Pozwany podkreślił, że żona i córka od marca 2012 r. do chwili obecnej

zamieszkuje w Niemczech, stąd nietrafne jest stwierdzenie, iż mogły przypomnieć mu o wyroku i konieczności podjęcia decyzji co do wniesienia skargi.

Powódka wniosła o oddalenie zażalenia i zasądzenie na swoją rzecz kosztów postępowania, podnosząc, że pozwany doskonale pamiętał o wyroku skoro kilkakrotnie począwszy od marca 2012 r. korespondował z powódką celem rozłożenia na raty wynikającej z niego należności.

Sąd Najwyższy zważył:

Instytucja przywrócenia terminu do dokonania czynności procesowej ma na celu na odwrócenie ujemnych skutków, jakie ustawa wiąże z uchybieniem terminu. Przesłanką umożliwiającą uwzględnienie wniosku strony o przywrócenie terminu procesowego jest należycie uprawdopodobniony brak zawinienia w niedotrzymaniu tego terminu. Zgodnie z art. 168 § 1 k.p.c., jeżeli strona nie dokonała w terminie czynności procesowej bez swojej winy, sąd na jej wniosek postanowi przywrócenie terminu. We wniosku o przywrócenie terminu należy uprawdopodobnić okoliczności uzasadniające wniosek (art. 169 § 2 k.p.c.). Strona występująca o przywrócenie terminu zobowiązana jest uprawdopodobnić twierdzenia uzasadniające żądanie, co oznacza przytoczenie twierdzeń i wskazanie okoliczności, z których wynika przekonanie o ich prawdziwości (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 grudnia 2011 r., I CZ 142/11, niepubl.). W orzecznictwie jednolicie podkreśla się że, przy ocenie braku winy w niedotrzymaniu terminu czynności procesowej, istotny jest obiektywny miernik dochowania staranności jakiej można wymagać od osoby należycie dbającej o swoje interesy (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2004 r., IV CZ 63/04, niepubl., postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 24/01, niepubl.). Uprawdopodobnienie okoliczności uzasadniających uwzględnienie wniosku nie jest wystarczające i nie może zastąpić oceny sądu w przedmiocie przesłanki dotyczącej tego, czy strona rzeczywiście nie dokonała czynności w terminie bez swojej winy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 października 2005 r., IV CZ 91/05, niepubl., postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 stycznia 2012 r., II UZ 46/11, niepubl.).

Tylko w wypadku przywrócenia terminu wcześniejsze uchybienie strony w tym przedmiocie podlega sanacji i powtórzona czynność procesowa uznana jest za skuteczną i dokonaną z zachowaniem ustawowego terminu (por. postanowienie

Sądu Najwyższego z dnia 11 sierpnia 1999 r., I CKN 367/99, OSNC 2000, nr 6, poz. 93). Judykatura i nauka prawa obecnie zgodnie przyjmują, że postanowienia w przedmiocie odrzucenia lub oddalenia wniosku o przywrócenie terminu nie są orzeczeniami kończącymi postępowanie w sprawie i nie podlegają samodzielnemu zaskarżeniu (por. uchwała (7) Sądu Najwyższego z dnia 31 maja 2000 r., III CZP 1/00, OSNC 2001, nr 1, poz. 1, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 października 2002 r., II CZ 109/02, niepubl. i in.). Konsekwentnie, strona kwestionująca rozstrzygnięcie o oddaleniu wniosku o przywrócenie terminu do wniesienia środka odwoławczego lub nadzwyczajnego środka zaskarżenia nie może go zaskarżyć wprost i powinna złożyć wniosek o poddanie go kontroli pośredniej na podstawie art. 380 k.p.c. przy rozpatrywaniu zażalenia na odrzucenie danego środka. Artykuł 380 k.p.c. ma zastosowanie także w postępowaniu przed Sądem Najwyższym wywołanym wniesieniem zażalenia na postanowienie sądu drugiej instancji odrzucające skargę kasacyjną (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 2001 r., I CZ 165/01, OSN 2002, nr 7-8, poz. 102). Warunkiem koniecznym przeprowadzenia oceny niezaskarżalnego postanowienia na podstawie art. 380 w zw. z 398²¹ i art. 394¹ § 3 k.p.c. (tzw. uprzedniej kontroli prawidłowości orzeczenia w przedmiocie przywrócenia terminu) jest zamieszczenie w środku odwoławczym stosownego wniosku. Jeżeli w sprawie występuje profesjonalny pełnomocnik, wniosek powinien być jednoznacznie sformułowany, gdyż nie ma podstaw do przypisywania pismom przez niego wnoszonym treści wprost w nich niewyrażonych (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 lipca 2008 r., II CZ 54/08, niepubl.).

Przedmiotem zażalenia było postanowienie Sądu Apelacyjnego z dnia 22 listopada 2012 r. w całości, obejmujące (1) oddalenie wniosku o przywrócenie terminu i (2) odrzucenie skargi kasacyjnej. Z przyczyn wskazanych wyżej niedopuszczalna jest konwersja wniesionego środka odwoławczego na wniosek o dokonanie uprzedniej kontroli postanowienia złożony na podstawie art. 380 w zw. z 398²¹ i art. 394¹ § 3 k.p.c. W tej części zażalenie podlega zatem odrzuceniu jako niedopuszczalne (art. 394¹ § 3 k.p.c. w zw. z art. 398⁶ § 3 k.p.c.).

Skoro postanowienie o oddaleniu wniosku o przywrócenie terminu nie zostało wzruszone należy przyjąć, że stanowisko Sądu Apelacyjnego o odrzuceniu

skargi kasacyjnej wobec jej wniesienia z uchybieniem ustawowego terminu jest prawidłowe. Z tych względów zażalenie w tej części jako bezzasadne podlega oddaleniu (art. 398¹⁴, 398²¹, 391 § 1 k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c.).

O kosztach postępowania zażaleniowego orzeczono na podstawie art. 102 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. oraz art. 394¹ § 3 k.p.c. uwzględniając sytuację osobistą i majątkową pozwanego, charakter roszczenia i wynik postępowania.